

641070: MOLNÁR JULIA ILMA

641070S IDEGE: 1957.

TART.: TELEKIBEN 641070 NEPRÖKÁSOK
(FARSANGI ÉS NAGYSÓTI BÁNCOK,
BETLEHELVÉZÉS,
KENDERNYOMÁS)

11 lap

FÖLDRAJZI MUTATÓ: TELEKI

SZAKMUTATÓ: XIX, 31

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

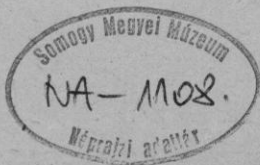
KISKUNHALASI GYÁRA

JELENTŐS

ÁTVÉZETVE AZ EGYSEGES ITK. 3503-OS TÉTELE ALÓL

3503

Kéthely, Somogy megye.
/Marcali járás/

1.
Népszokásról.

Karácsonykor.

A karácsonyi szemetet karácsony után kiöntik a szomszéd szemétdombjába, hogy oda menjenek a tyukok kaparni, ne a sajátjukat kaparják széjjel.
/Még ma is élő szokás./

Kéthely, 1957. december 15.

Adatközlő: Özv. Mika Istvánné 94 éves
Gyűjtötte: Molnár Julianna

Kéthely? Somogy megye.
/Marcali járás./

Népszokásról.

Fonóban.

Fiatallányok menyecskek téli estéken összegyűltek egy-egy háznál fonni. A fonás énekszó mellett történt. A legények először csak leskelődtek a ház ~~mögött~~ körül, s amikor halkulni kezdett a dal, bemerészkedtek a fonóházba. Zsebükben egy borosüveg, megtöltve egy kis frissítővel. Ilyenkor megálltak a rokkák, táncba indultak a lányok, legények. Friss, ropogós csárdást jártak citeraszó mellett.

Kéthely, 1957. december 15.

Adatközlő: Özv. Mika ¹stvánné 94 éves
Gyűjtötte: Molnár Julianna.

3503

Teleki. Somogy megye
/Siófoki járás./

Adatközlőről.

Belovácza János bácsi 1874-ben Gamáson született. Ott élt 23 éves koráig, amikor megnősült és így került át Telekibe. 60 év óta él ott. 15 hold földön gazdálkodott. Ma már nem tud menni és nem is lát jól.

Teleki, 1957. augusztus 11.

Gyűjtötte: Palkó Anna.

3503

Teleki, Somogy megye

/ Siófoki járás.

4.
Népszokásról.

Kenderáztatáskor.

Helyi szokás. Kenderáztatáskor összegyűlnek a falu fiai, lányai. Közösen hozzáfognak a munkának, amely szórakoztató. Állandó lábmozgást, kíván. Az összehordott kendercsonókat először lassu, a csárdáslépéssel azonos lábmozgással örlik, tiporják. A mozgás később erősödik, fokozódik. ~~Ugyanis~~ ~~xxfiatalokörömeix~~ Ez a mozgás képezte tulajdonképpen a megelőző bemelőgítő időszakot. Ugyanis a fiatalok örömmel fogadták a meghívást kendertiporásra, mert a mozgást kívánó munkát tánc követte. Citora és szágharmonika kísérete mellett tájcolták az ugynevezett lassu csárdást. Gyakran felváltotta a gyorscsárdás a lassut. A lányok, fiuk daloltak is a zeneszó mellett.

pl: Odalent a dobogó kőhidnál.....

Teleki, 1957. augusztus 11.

Adatközlő: Barabás János 83 éves.
Gyűjtötte: Molnár Julianna

3503

Nikla. Somogy megye.

/Marcali járás./

Népszokások.

Népszokások a hallottas háznál.

Csókolóztak a legények, lányok. Cifra zsebkendőt lebegtettek a lányok. Egy volt közöttük a biró, aki összeszedte a zsebkendőket. Aki eltalálta, hogy kié, annak csókot ítélték érte. Ezt azért játszották ilyen alkalmakkor a ház népe ne legyen szomorú.

Nikla, 1957. november 20.

Adatközlő: ~~Károlyi Péter~~
Gyűjtötte: Molnár Julianna.

Teleki. Somogy négye.

/Siófoki járás./

Népszokás.

Kendernyomás.

A megvágott és tilolt kendert a pitarba elhelyezett kocsideszkára rakják. Azon sorbaáll 8-10 lány, akik a falba fogódzva lábukkal tapossák a kendert. A kender taposásának az a célja, hogy az esetleges benmaradt kemény rostokat kinyomják a szálak közül. A legények is megjelennek a kendernyomáson és tréfáikkal szórakoztatják a lányokat. A jókedv fokozásával nótázni kezdenek, néha a munka befejezése után még táncra is perdülnek. Hasonló mulatságot szoktak rendezni kukoricafosztáskor is. A munka végeztével harmonika vagy citeraszóra táncoltak lassu és gyorscsárdást.

Teleki, 1957. augusztus 11.

Adatközlő: Belovác János 55 éves
Gyűjtötte: Palkó Anna.

Nagyatád, Somogy megye.

Népszokások.

Betlehemezés.

Az angyal viszi a betlehemet. Bemegy egy pásztor utána megy és énekelnek ketten a Mennyből az angyal...^t Az angyal csenget és erre bemegy a másik két pásztor is. Közösen énekelnek, az ének után beszélnek és bekiabálja az egyik pásztor a vén dadót. "Gyere be te vén dadó, mert odakint megfagyol" Kinyitják az ajtót és ~~ugy~~ esik be, majd a többiek is lefekszenek és horkolnak. Angyal szól: Kelljetekek fel pásztorok. Erre ők felkelnek és közben énekelik, hogy "Pásztorok keljünk fel, hamar induljunk el..."

Nagyatád, 1957. december 15.

Gyűjtötte: Farkas László

Nikla, Somogy megye

/Marcali Járás.

Népszokások.

Közösségi szokások.

Hushagyókor, hamvazószerdán, husvétkor karikáztak, labdáztak, nyári időszakban pedig minden ünnepnapon. Közben a következő énekeket énekelték:

Sűrű csillagos az ég

Majd eszedbe jutok még.

De már akkor késő lesz

Mert a szívem másé lesz. / Ezt hushagyó este kis üveg borral a kezükben a gyermekek énekelték. /

Nikla, 1957. november 20.

Gyűjtötte: Molnár Julianna

Teleki. Somogy megye.
/Siófoki járás./

Népszokás.

Farsangi és nagybőjti táncok helye.

A falu legényei karácsonytól hushagyó keddig kivételtek egy táncházat. Ott tanították meg a fiatalabbakat táncolni. Vasárnaponként már délután összegyültek és lányok, fiuk együttesen táncoltak lassu csárdást, gyors csárdást és frisset. Este 6-7 óraker a lányok hazamentek, utánna a fiuk verbunkost táncoltak. A verbunkost "egyesbe" járták nótára, vagy citeraszóra. "Lábbal kicifráztuk, közbe"- ahogy az adatközlő mondja. A verbunkost olyan nótára táncolták, mint a lassu csárdást. Pl: Zsubri pajtás c. dalra.

Nagybőjtben sem szünetelt teljesen a tánc. Esténként a lányok a harangláb körüli téren összegyültek és kezüket hátul összefogva karikázót, ahogy ők mondják: "Ugrálóst" táncoltak. A fiuk ilyenkor csak nézni szokták őket. Esetleg énekelni segítettek nekik. A karikázót a "Haja dóra, dóra" c. dalra táncolták leggyakrabban.

A leirt szokásokat id. Belovác János 83 éves teleki földm. mesélte el egy vasárnap délután a gyümölcsösükbe. " Szilvásba" ahogy ő mondta.

Teleki, 1957. augusztus 11-én.

Adatközlő: Id. Belovác János 83 é
Gyűjtötte: Palkó Anna.

Teleki, Somogy megye.
/Siófoki járás./

Népszokásról.

A fiúszokáshoz hasonlóan a lányok is összejöttek nagybőjtben. Csoportokat alakítottak. Délután csak a lányok táncoltak. Estefelé a fiúk, legények is ellátogattak az egyes csoportokhoz. Megtáncoltatták a lányokat és közben éneklik: Haja Dóra Dóra, Keddre virradóra, Hadd el szeretődöt, szeress el engemet.

A lány válaszol: Eb szeressen Téged, ha nincs emberséged, Ha a kocsmába
mész ott sincs xemberséged.

Teleki, 1957. augusztus 11.

Gyűjtötte Molnár Julianna

Teleki, Somogy megye
/Siófoki járás

Népszokásról.

A falu fiai legénykedni kezdenek. Ebben az időszakban közösen elhatározzák, hogy házat bérelnek, ugynevezett "táncházbérlet" történik. Itt tanulnak táncolni. A táncházban csak a fiúk, a legénykedők táncoltak. Előfordult azonban az is, hogy a házhoz merészkedtek a lányok is. Ilyenkor behívták az odasereglett lányokat és velük is táncbafogtak. Az egyes párok más és más táncot jártak. A kísérőzene citora vagy harmonika.

Teleki, 1957. augusztus 11.

Gyűjtötte: Molnár Julianna